

บทที่ ๓

สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์

ประวัติความเป็นมาของจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นเมืองโบราณสร้างขึ้นเมื่อใดและใคร เป็นผู้สร้างยังคงค้นหาหลักฐานไม่ได้ แต่มีซากสิ่งโบราณปรากฏอยู่เช่นป้อมปราการซึ่งแสดงว่าเคยเป็นเมืองสำคัญในประวัติศาสตร์ เพราะเพชรบูรณ์อยู่ในวงเขาที่ล้อมรอบ มีแม่น้ำป่าสักอยู่กลางเมือง สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพทรงสันนิษฐานว่า เป็นเมืองที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ในเขตอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ในปัจจุบันมีเจดีย์โบราณอยู่ในวัดมหาธาตุ สันนิษฐานว่ามีอายุมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยคู่กับเมืองเพชรบูรณ์ ในท้องที่อำเภอศรีเทพมีของเก่าแก่ชื่อ "เมืองศรีเทพ" สันนิษฐานว่าสร้างสมัยขอมปกครองดินแดนแถบนี้ และเป็นที่สนใจของนักประวัติศาสตร์และโบราณคดีอย่างมาก

ที่วัดมหาธาตุ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ได้ขุดพบลานทองจารึกในพระเจดีย์องค์ใหญ่หลังพระอุโบสถ ซึ่งระยะนั้นเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรได้มาบูรณะซ่อมแซมเจดีย์องค์ใหญ่ และได้นำโบราณวัตถุที่บรรจุอยู่ในพระเจดีย์นั้นขึ้นมาด้วย มีสิ่งหนึ่งที่ได้นำพร้อมกับพระเครื่อง พระบูชา เป็นรูปช้าง รูปหมู ในท้องรูปหมูมีลานทองจารึกอยู่ ๓ แผ่น มีข้อความตามอักษรจารึกว่า "พระเจ้าเพชรบูรณ์ เป็นลูกพระยาอรรณพประดิษฐานแล" เขียนเป็นคำปัจจุบันได้ความว่า "พระเจ้าเพชรบูรณ์ เป็นลูกพระยาอรรณพประดิษฐานไว้" จึงทำให้ทราบว่า "เพชรบูรณ์" แต่เดิมนั้น คือ "เพชรบูรณ์"

เพชรบุรี มาจากคำสองคำ คือ เพชร และ บุรี ตามรูปศัพท์ เพชร มาจาก พิช หรือพิช บุรี มาจากคำว่า บุระ แปลว่า เมือง ดังนั้น เพชรบุรี ก็คือ เมืองพิชซึ่งน่าจะเป็นความจริง เพราะดูตามประวัติศาสตร์หนังสือนิทานโบราณคดีของสมเด็จพระยาตากำรง ราชานุภาพได้เขียนเกี่ยวกับเมือง เพชรบูรณ์ในสมัยนั้นว่าเต็มไปด้วยป่าคองพงไพร หนาแน่น สลับซับซ้อนแม้กระทั่งปัจจุบันนี้เพชรบูรณ์นับได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชื่อเสียงทางด้านผลิตทางการ เกษตรกรรมอยู่มาก

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ รัฐบาลสมัยนั้นได้ประกาศใช้พระราชกำหนดระเบียบราชการบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ (จอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี) การบริหารงานราชการนครบาลเพชรบูรณ์ มีคณะกรรมการนครบาลเพชรบูรณ์ประกอบด้วยข้าหลวงนครบาลเพชรบูรณ์ สังกัดกระทรวงมหาดไทย รองข้าหลวงนครบาลเพชรบูรณ์ ผู้บังคับตำรวจนครบาล ปลัดนครบาล และอัยการประจำนครบาล กับหัวหน้าส่วนราชการบริหารฝ่ายพลเรือนส่วนอื่นตามที่เจ้ากระทรวงต้นสังกัดได้แต่งตั้ง ข้าหลวงนครบาลมีอำนาจหน้าที่เหมือนกับบรรดาข้าหลวงประจำจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่ของอธิบดีตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนด้วย หน่วยราชการส่วนกลางซึ่งไปอยู่ในเขตนครบาลเพชรบูรณ์นั้นมีหลายกระทรวง ทบวง กรม ด้วยกัน แต่โดยที่การย้ายไปอยู่นครบาลเพชรบูรณ์ได้กระทำในเวลากระชั้นชิด หน่วยราชการที่ไปอยู่จึงต้องปลูกสร้างอาคารชั่วคราวซึ่งสร้างด้วยไม้ไผ่เป็นส่วนมาก ถนนที่สร้างจะทำเป็นทางลาลอง ยังไม่ทันบูรณะให้ถาวรก็ได้มีประกาศยกเลิกนครบาลเพชรบูรณ์เสียก่อน ฉะนั้น สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ จึงชำรุดผุพังไม่เหลือซากอยู่ในปัจจุบัน นอกจากบางสิ่งบางอย่างที่ต่อมาได้บูรณะซ่อมแซมจึงพอมิเหลืออยู่บ้าง เช่น หลักเมืองตั้งอยู่ที่บ้านมุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก ศาลาชมวิวดังอยู่บนเขารังระหว่างเขตอำเภอเมืองเพชรบูรณ์กับอำเภอชนแดน เป็นต้น

พื้นที่

จังหวัดเพชรบูรณ์มีพื้นที่ทั้งหมด ๘,๘๘๓,๖๒๕ ไร่ หรือประมาณ ๑๔,๓๐๕ ตารางกิโลเมตร โดยแบ่ง เป็นพื้นที่แต่ละอำเภอดังนี้

- อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	๒,๒๔๔,๓๗๕	ไร่ หรือ ๓,๕๕๑	ตารางกิโลเมตร
- อำเภอหล่มสัก	๑,๐๖๒,๕๐๐	ไร่ หรือ ๑,๗๐๐	ตารางกิโลเมตร
- อำเภอชนแดน	๑,๐๕๐,๐๐๐	ไร่ หรือ ๑,๖๕๐	ตารางกิโลเมตร
- อำเภอหล่มเก่า	๕๗๑,๒๕๐	ไร่ หรือ ๙๑๔	ตารางกิโลเมตร
- อำเภอหนองไผ่	๔๕๐,๑๒๕	ไร่ หรือ ๑,๓๖๐.๒	ตารางกิโลเมตร
- อำเภอวิเชียรบุรี	๑,๗๕๐,๐๐๐	ไร่ หรือ ๒,๘๐๐	ตารางกิโลเมตร
- อำเภอศรีเทพ	๗๒๑,๗๕๐	ไร่ หรือ ๑,๑๕๐	ตารางกิโลเมตร
- อำเภอเมืองสามพันธ์	๓๐๖,๑๒๕	ไร่ หรือ ๔๘๕.๔	ตารางกิโลเมตร
- กิ่งอำเภอน้ำหนาว	๓๘๗,๕๐๐	ไร่ หรือ ๖๒๐	ตารางกิโลเมตร

สภาพทางภูมิศาสตร์

จังหวัดเพชรบูรณ์ตั้งอยู่ใจกลางส่วนบนของประเทศไทย ประมาณเส้นรุ้งที่ ๑๖ องศาเหนือ กับเส้นแวงที่ ๑๐๑ องศาตะวันออก เป็นจังหวัดที่อยู่ระหว่างภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ลุ่มแบบท้องกระทะ ประกอบด้วยเนินเขาขนานกันทั้งสองด้าน มีแม่น้ำป่าสักไหลผ่านตอนกลางของจังหวัด โดยตลอดจากเหนือจดใต้ อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงมีดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดเลย
- ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดลพบุรี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดขอนแก่น
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก

อุณหภูมิ

อุณหภูมิสูงสุดประมาณ ๔๑.๒ องศาเซลเซียส (ประมาณเดือนเมษายน)
 อุณหภูมิต่ำสุด ๘.๐ องศาเซลเซียส (ประมาณเดือนมกราคม) อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ
 ๓๑ องศาเซลเซียส^๑

ปริมาณน้ำฝน

ฝนจะตกชุกที่จังหวัดเพชรบูรณ์ประมาณช่วงเดือน กรกฎาคม – เดือนตุลาคม
 จากสถิติในปี ๒๕๒๑ มีฝนตกหนักในเดือนกันยายนและตุลาคม ปริมาณน้ำฝนตลอดปีวัดได้
 ๓๔๐.๘๒ มิลลิเมตร

ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดเพชรบูรณ์นอกจากจะเป็นเมืองเกษตรกรรมแล้วยังเป็นแหล่งทรัพยากร
 ธรรมชาติที่สำคัญของประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยนำไปสู่ผลสำเร็จในด้านการเกษตรอีกด้วย

ก. การป่าไม้ พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดเพชรบูรณ์ทั้งหมดมีประมาณ ๔,๘๓๐,๐๐๐ ไร่
 (๓,๓๒๘ ตารางกิโลเมตร) ส่วนมากอยู่แถบที่ราบสูงและภูเขา ในที่ราบจะมีอยู่ตาม
 บริเวณสองฝั่งแม่น้ำป่าสัก สภาพป่าทั่วไปเป็นดงดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณแล้ง และป่าแดง
 โดยแยกประเภทได้ดังนี้^๒

^๑ เอกสารโรเนียวของสถานีตรวจอากาศจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๒๑.

^๒ เอกสารโรเนียวของสำนักงานป่าไม้จังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๒๑.

๑. ป่าดงดิบแดง พื้นที่ประมาณ ๒,๔๑๕,๐๐๐ ไร่ มีราษฎรเข้าไปหักร้างทำกิน ประมาณ ๑,๒๐๐,๐๐๐ ไร่
๒. ป่าเบญจพรรณแดง พื้นที่ประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ ไร่ ราษฎรเข้าไปหักร้างทำกินประมาณ ๕๖๐,๐๐๐ ไร่
๓. ป่าแดง (เต็ง รัง) พื้นที่ ๑,๐๑๕,๐๐๐ ไร่ ราษฎรเข้าไปหักร้างทำกิน ประมาณ ๒๐๓,๐๐๐ ไร่

จังหวัดได้ให้มีการทำสัมปทานป่าไม้กระยาเลย ๗ โครงการ คือ

๑. สัมปทานป่าโครงการไม้กระยาเลย ป่าวังโป่ง อำเภอชนแดน (พช.๔)
๒. สัมปทานป่าโครงการไม้กระยาเลยฝั่งซ้ายแม่น้ำป่าสัก อำเภอวิเชียรบุรี (พช.๗)
๓. สัมปทานป่าโครงการไม้กระยาเลยห้วยใหญ่-ตะแบะ อำเภอเมืองฯ (พช.๑๐)
๔. สัมปทานป่าโครงการไม้กระยาเลยห้วยหินคลองศิษ อำเภอเมืองฯ (พช.๔)
๕. สัมปทานป่าโครงการไม้กระยาเลยป่าเขาควา อำเภอชนแดน (พช.๒)
๖. สัมปทานป่าโครงการไม้กระยาเลยป่าลำกงคลองตะโก อำเภอหนองไผ่ (พช.๓)
๗. สัมปทานป่าโครงการไม้กระยาเลยป่าลุ่มแม่น้ำป่าสักฝั่งซ้าย อำเภอหล่มสัก อำเภอหล่มเก่า (พช.๑๑)

ป่าสงวนในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ประกาศไปแล้วมี ๓ ป่าด้วยกัน คือ

- ป่าน้ำหนาว กิ่งอำเภอน้ำหนาว อำเภอหล่มเก่า
- ป่าวังโป่ง - ชนแดน - วังกำแพง อำเภอชนแดน
- ป่าห้วยใหญ่ - ตะแบะ อำเภอเมือง เพชรบูรณ์

ป่าที่เตรียมสงวนอีก จำนวน ๗ ป่า

- ป่าลำน้ำป่าสักฝั่งซ้าย อำเภอหล่มสัก
- ป่าฝั่งซ้ายแม่น้ำป่าสัก อำเภอวิเชียรบุรี
- ป่าห้วยหิน คลองคีน อำเภอเมือง เพชรบูรณ์
- ป่าสองข้างทางถนนสายคชเสนีย์บริเวณ อำเภอหนองไผ่ บึงสามพัน
ศรีเทพ วิเชียรบุรี
- ป่าลำกง คลองตะโก อำเภอหนองไผ่
- ป่าลุ่มน้ำป่าสักอำเภอหล่มเก่า
- ป่าห้วยน้ำโจน วังสาร อำเภอเมือง เพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์มีโรงงานแปรรูปไม้และโรงค้ำไม้แปรรูป ซึ่งนำรายได้มาสู่
จังหวัดปีละมาก ๆ จากผลผลิตปี ๒๕๑๔ ไม้กระยาเลยทำออก ๕๓,๑๗๗.๕๐ ลูกบาศก์เมตร
เก็บค่าภาคหลวงได้ ๒,๓๐๘,๕๕๘.๑๐ บาท และของป่าที่ทำออกประเภทอื่น ๆ เช่น ฟืน
ถ่าน น้ำมันยาง เปลือกไม้ รวม ๘,๒๐๕ ลูกบาศก์เมตร เก็บค่าภาคหลวงได้ ๒๖,๓๓๐ บาท

ข. แร่ธาตุ แร่ธาตุที่สำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ได้แก่แร่ใยหิน ซึ่งมีอยู่มาก
ในเขตอำเภอชนแดน นอกจากนี้ยังมีแร่เหล็ก ริกไนท์ ที่อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี^๑

ค. แหล่งน้ำ

๑. แม่น้ำป่าสัก เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัด ไหลผ่านอำเภอ
หล่มเก่า หล่มสัก อำเภอเมือง หนองไผ่ บึงสามพัน วิเชียรบุรี ศรีเทพ ตลอดตาม
แนวยาวของจังหวัดในฤดูฝนถ้าฝนตกชุกน้ำจะล้นฝั่งไหลบ่าท่วมไร่นา ยังความเสียหาย
แก่เกษตรกรปีละมาก ๆ และในฤดูแล้งใช้สำหรับบริโภคได้บ้าง เป็นบางตอนและบางตอน
สามารถที่จะปลูกพืชอายุสั้นได้ แต่ระยะปลายฤดูแล้งน้ำจะแห้งขอดเป็นตอน ๆ

^๑ เอกสารโรเนียวของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด, ๒๕๒๑.

๒. อ่างเก็บน้ำชลประทานป่าแดง เป็นอ่างเก็บน้ำทำนบกั้นประเภท Impervious Earth Fill DAM ที่กรมชลประทานสร้างกั้นลำห้วยป่าแดง ในเขตตำบลป่าเลา อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๘ กิโลเมตร พื้นที่กักเก็บน้ำ ๑,๘๐๐ ไร่ ปริมาณน้ำ ๒๐.๗ ล้านลูกบาศก์เมตร มีคลองส่งน้ำ ๖ สาย อ่างเก็บน้ำนี้สร้างตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ ซึ่งขณะนี้เสร็จเรียบร้อยแล้ว สามารถให้ประโยชน์แก่เกษตรกรบริเวณนี้ในเนื้อที่ประมาณ ๑๖,๘๕๐ ไร่ สามารถใช้ในการเกษตรและช่วยในการประปาของจังหวัดได้ตลอดปีและยังเป็นแหล่งประมง แหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย *

สถานที่ท่องเที่ยว ที่สำคัญ ๆ ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ^๒

- วนอุทยานน้ำหนาว อยู่ในเขตอำเภอหล่มเก่า ถึงอำเภอน้ำหนาว
- ไร่ บี. เอ็น. อยู่ในเขตอำเภอหล่มสัก
- น้ำตกชันขมิณ อยู่ในเขตอำเภอหนองไผ่
- ถ้ำเขาท่าเพ อยู่ในเขตอำเภอวิเชียรบุรี
- ถ้ำแก้วกายสิทธิ์ อยู่ในเขตอำเภอวิเชียรบุรี
- อ่างเก็บน้ำห้วยป่าแดง อยู่ในเขตอำเภอเมืองเพชรบูรณ์

* เอกสารโรเนียวของสำนักงานชลประทานป่าแดง ตำบลป่าเลา อำเภอเมืองเพชรบูรณ์, ๒๕๒๑.

^๒ สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ปี ๒๕๒๑-๒๕๒๔,

สภาพทางสังคม

สภาพทางสังคมโดยทั่วไปมีสภาพ เป็นสังคมดั้งเดิม เกษตรกรรมตามแบบทั่วไป ของสังคมไทยในชนบทประชาชนประมาณ ๘๕% นับถือศาสนาพุทธ ที่นับถือศาสนาคริสต์ และอิสลามมีบ้างเล็กน้อย อำเภอกันเหือของจังหวัดประชาชนส่วนใหญ่ เป็นคนพื้นเมือง มีภาษาพูดเป็นภาษาของตนเองมีประเพณีและความคิดเห็นคล้ายกัน สำหรับอำเภอ ทางกันใต้ประชาชนประมาณ ๒๐% อพยพมาจาก ๒๑ จังหวัด เข้ามายังถิ่นฐานและ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ดังนั้นในเขตนี้จึงมีความผูกพันกันน้อยกว่ากันเหือ

ลักษณะโครงสร้างของชุมชนนี้อาจจำแนกได้เป็น ๑

- ก. ลักษณะชุมชนแบบศูนย์กลาง เกษตรหลักและอุตสาหกรรมการเกษตรมี
  - ๑ อำเภอ ไค้แก อำเภอมืองเพชรบูรณ์
- ข. ลักษณะชุมชนแบบศูนย์กลางการเกษตรรองมี ๒ อำเภอไค้แก อำเภอ หล่มสัก และอำเภอวิเชียรบุรี
- ค. ลักษณะชุมชนเกษตรแบบพื้นฐานมี ๕ อำเภอ ๑ กิ่งอำเภอ ไค้แกอำเภอ หล่มเก่า อำเภอชนแดน อำเภอหนองไผ่ อำเภอศรีเทพ อำเภอ บึงสามพัน และกิ่งอำเภอน้ำหนาว

การสื่อสารและคมนาคม

จังหวัดเพชรบูรณ์โทรศัพท์ชนิดโมดูลใช้เฉพาะในเขตเทศบาลเมือง เพชรบูรณ์เท่านั้น โทรศัพท์ทางไกลมีโครงการจะติดตั้งในปลายปี ๒๕๒๒ สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงมี ๒ แห่ง เป็นของหน่วยทหารอยู่ที่อำเภอหล่มสัก

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาภาคเหนือ,

การคมนาคมที่สำคัญได้แก่ทางบกซึ่งสามารถติดต่อกับกรุงเทพฯ ได้สะดวก รวดเร็ว ระยะทางจากเพชรบูรณ์ถึงกรุงเทพฯ ๓๕๖ กิโลเมตร การติดต่อคมนาคม ระหว่างอำเภอสะดวกเพราะมีถนนลาดยางผ่านที่ทำการอำเภอทุกแห่งยกเว้นกิ่งอำเภอน้ำหนาว ซึ่งอยู่ลึกเข้าไปในป่าจากถนนใหญ่อีกประมาณ ๒๐ กิโลเมตร

การศึกษา แยกเป็นรายละเอียดดังนี้ °

สังกัด	ระดับ	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนครู
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	ป ๑-๔	๗๒๐	๑๔๒,๘๗๗	๓,๕๐๑
	ป ๑-๓	๑๘๖		
เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์	ป ๑-๔	๒	๑,๐๒๑	๓๔
	ป ๑-๓			
เทศบาลตำบลหล่มสัก	ป ๑-๓	๒	๑,๕๒๒	๕๔
	เด็กเล็ก	๑		
	- ๓			
กรมการฝึกหัดครู	ปกศ.	๑	๘๗๕	๖๕
กรมสามัญศึกษา	อนุบาล-๓	๓	๒,๕๘๗	๑๓๔
	มัธยม	๑๔		
กรมอาชีวศึกษา	มัธยมศึกษา(ปวช)	๑	๕๐๑	๓๔
สายคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	ประถมศึกษา	๒๑	๓,๘๕๖	๒๔๓
	มัธยมศึกษา	๖		
รวม		๕๖๑	๑๓๓,๕๕๕	๔,๖๗๕

° เอกสารโร เนียวของแผนกศึกษาราชการจังหวัดเพชรบูรณ์และ เอกสารโร เนียวของแผนกส่วนการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๒๑.

การสาธารณสุข

สำหรับประชากรในเขตท้องที่ที่เจริญแล้ว เช่น ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล ต่างมีความรู้และเข้าใจในด้านการสุขาภิบาลและอนามัยพอสมควร แต่ในท้องที่ทุรกันดารยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้เท่าใดนัก อย่างไรก็ตาม การอนามัยของประชาชนในจังหวัดจัดอยู่ในขั้นพอใช้ ราชการเอาใจใส่เกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นอย่างดี มีหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่หน่วยแพทย์ พอ.สว. ออกไปแนะนำเรื่องปัญหาสุขภาพ อบรมหออาสาประจำหมู่บ้าน (มอบ) สำหรับโรคประจำท้องที่ที่พบเป็นประจำได้แก่โรคทางเดินของระบบอาหาร โรคขาดอาหารและโรคขาดวิตามิน โรคติดเชื้อระบบหายใจ^๑

ชนกลุ่มน้อย ชนกลุ่มน้อยที่สำคัญได้แก่ชาวเขาซึ่งแยกได้ดังนี้^๒

ชาวเขาเผ่าม้ง (มั่ว) อยู่ที่บ้านเข็กน้อย ตำบลแคมป์สน อำเภอหล่มสัก
จำนวน ๑,๕๖๐ คน

ชาวเขาเผ่าลีซอ อยู่ที่บ้านซอนหาด ตำบลแคมป์สน อำเภอหล่มสัก จำนวน
๒๑๘ คน

ชาวเขาเหล่านี้ส่วนใหญ่มีความเชื่อถือผีแบบสังคมดั้งเดิม มีส่วนน้อยที่นับถือศาสนา แต่อย่างไรก็ตามชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ไม่เป็นปัญหายุ่งยากแก่จังหวัดแต่อย่างใด

^๑ เอกสารโรเนียวของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์และโรงพยาบาลจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๒๑.

^๒ เอกสารโรเนียวของศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๒๑.

ประชากร

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ด้านเหนือเป็นคนท้องถิ่น แต่ทาง
 ด้านใต้จะเป็นผู้อพยพมาจากจังหวัดต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะเพชรบูรณ์เป็นเมืองเพิ่งเปิดใหม่
 จากถนนสายสระบุรี - หล่มสัก เมื่อปี ๒๕๑๕ จึงมีผู้อพยพเข้าไปทำกินอย่างมาก จาก
 สถิติเดือน กรกฎาคม ๒๕๒๒ มีประชากรทั้งสิ้น ๓๖๑,๖๘๐ คน เป็นชาย ๓๘๕,๕๕๒ คน
 หญิง ๓๗๕,๗๒๘ คน^๑ จังหวัดเพชรบูรณ์มีอัตราเพิ่มของประชากรที่สูงโดยเฉพาะในเขต
 ชนบทอัตราเพิ่มประมาณร้อยละ ๔.๑ การขยายตัวของประชากร เช่นนี้ย่อมมีผลกระทบคือ
 การขยายตัวของชุมชนควาย^๒

สภาพทาง เศรษฐกิจ

ฐานะทาง เศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์อยู่ในฐานะที่ปานกลาง ประชากร ๕๐%
 มีอาชีพในกานเกษตรกรรม เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศมีความสมบูรณ์เหมาะแก่การเกษตร
 ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ฝ้าย ถั่วต่าง ๆ ซึ่งมีแหล่งผลิตอยู่ใน
 บริเวณพื้นที่ราบและเนินเขาทั่วไป นอกจากนั้นยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อไว้ใช้แรงงาน และ
 จำหน่ายเพื่อการบริโภคยังจังหวัดใกล้เคียงด้วย

การประกอบอาชีพกานการเกษตรนั้นได้ปรับปรุงใช้วิธีการแผนใหม่ตามนโยบาย
 เพิ่มผลผลิตของรัฐบาล โดยมีศูนย์พัฒนาที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นหน่วยงานวิเคราะห์
 คุณสมบัติของดิน ความเหมาะสมของพืชกับดิน มีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

^๑ เอกสารโรเนียวของที่ทำกรปกครองจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๒๑.

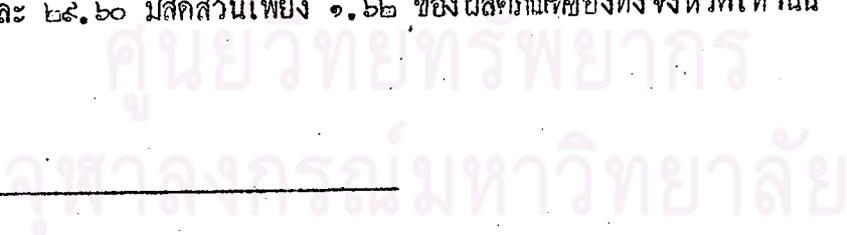
^๒ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แนวทางการพัฒนา

ให้ความอุดหนุนด้านเงินทุน จังหวัดได้จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทุกอำเภอ รวมทั้งการจัดตั้ง เป็นสหกรณ์เพื่อการ เกษตรค้าย จากสถิติผลผลิตด้านการ เกษตรปี ๒๕๒๐ มีจำนวน ๑,๒๖๐,๑๕๑.๒๖ ล้านตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๓,๒๒๕.๖๔ ล้านบาท

โครงสร้างการผลิตของจังหวัดเพชรบูรณ์มีสัดส่วนการผลิตจากด้านเกษตรกรรม ร้อยละ ๕๒.๗๒ ของมวลรวมผลิตภัณฑ์ทั้งจังหวัด และจากสาขาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เกษตรกรรม ร้อยละ ๔๗.๒๗ สาขาเกษตรกรรมจึงทำรายได้ให้แก่จังหวัดเพชรบูรณ์มากที่สุด โดยเฉพาะ การกสิกรรมซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ ๔๔.๖๔ ของมวลผลิตภัณฑ์ทั้งจังหวัด รองลงมาได้แก่สาขา อุตสาหกรรมมีสัดส่วนร้อยละ ๔.๐ และสาขาการคมนาคมขนส่ง ร้อยละ ๗.๓

ในช่วงระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๒ และแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ โครงสร้างการผลิตของจังหวัดเพชรบูรณ์เปลี่ยนแปลง มาก จากการคาดคะเนประมาณได้ว่าในช่วงระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ ๔ จะมีการ เคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตของจังหวัดเพชรบูรณ์ดังนี้

สาขาเกษตรจะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕๒.๗๒ เป็นร้อยละ ๕๔.๕๒ การ กสิกรรมยังคงเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนสาขาอื่นจะเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๖.๔๔ และมีสัดส่วนเป็น ร้อยละ ๔๕.๐๗ ของมวลรวมผลิตภัณฑ์ของจังหวัด สาขาที่น่าวิคกคือ ป่าไม้ ประมาณว่าจะ ลดลงร้อยละ ๒๕.๖๐ มีสัดส่วนเพียง ๑.๖๒ ของผลิตภัณฑ์ของทั้งจังหวัดเท่านั้น ๒

^๑ เอกสารโรเนียวของสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๒๑.

^๒ เอกสารกองบัญชีประชาชาติ, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๒๐.

รายได้

รายได้รวมของจังหวัด ๑,๓๖๐.๘ ล้านบาท มีประชากร ๐.๖ ล้านคน เฉลี่ย
เป็นรายบุคคล ๒,๑๕๕.๒ บาท ประมาณร้อยละ ๕๓ เป็นรายได้ที่เกิดจากการผลิตที่
เกิดจากสาขาที่ไม่ใช่เกษตร

เปรียบเทียบรายได้ของจังหวัดเพชรบูรณ์กับภาคเหนือ^๑

	ผลิตภัณฑ์รวม (ล้านบาท)	ประชากร (พันคน)	รายได้ต่อบุคคล (บาท)
เพชรบูรณ์	๑,๓๐๖.๘	๖๕๑.๘	๒,๑๕๕.๒
ภาคเหนือ	๑๕,๕๘๕	๘,๓๕๘.๑	๒,๒๘๒.๓

การปกครอง

การปกครอง ของจังหวัดเพชรบูรณ์แบ่งการบริหารออกดังนี้ ^๒

๑. ราชการบริหารส่วนกลาง มีดังนี้

- ศาลจังหวัดเพชรบูรณ์
- ศาลจังหวัดหล่มสัก
- ศูนย์พัฒนาที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์
- ชลประทานห้วยป่าแดง

^๑ สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ ปี ๒๕๒๑ - ๒๕๒๔,

๒๕๒๑.

^๒ เอกสารโรเนียวของที่ทำการปกครองจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๒๑.

- การไฟฟ้าจังหวัดเพชรบูรณ์
- สำนักงานโรยยาสูบเพชรบูรณ์
- แขวงทางหลวงจังหวัดเพชรบูรณ์
- สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์
- การประปาจังหวัดเพชรบูรณ์
- ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาเพชรบูรณ์
- ชุมสายโทรศัพท์จังหวัดเพชรบูรณ์
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
- ค่ายกักสัตว์เพชรบูรณ์
- หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จังหวัดเพชรบูรณ์
- ที่ทำการไปรษณีย์จังหวัดเพชรบูรณ์
- สถานีตรวจอากาศจังหวัดเพชรบูรณ์

๒. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดดังนี้

จังหวัด สำนักงานจังหวัดจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๕๕ มาตรา ๓๘ และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๕ ข้อ ๕๕

ส่วนราชการต่าง ๆ มีหน่วยที่กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ส่งมาประจำให้ปฏิบัติงานอยู่ในสายการบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัดดังนี้

- ที่ทำการปกครองจังหวัดเพชรบูรณ์
- ที่ทำการราชพัสดุจังหวัดเพชรบูรณ์
- ที่ทำการอัยการจังหวัดเพชรบูรณ์
- สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์
- ที่ทำการอัยการจังหวัดหล่มสัก
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเพชรบูรณ์
- กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเพชรบูรณ์
- ที่ทำการปลัดสัตว์จังหวัดเพชรบูรณ์

สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, ขอราชการจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๒๑.

- สำนักงานที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์
- สำนักงานป่าไม้จังหวัดเพชรบูรณ์
- ที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดเพชรบูรณ์
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์
- ที่ทำการพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
- ที่ทำการขนส่งจังหวัดเพชรบูรณ์
- สำนักงาน รพช.จังหวัดเพชรบูรณ์
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเพชรบูรณ์
- ที่ทำการศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์
- เรือนจำจังหวัดเพชรบูรณ์
- สำนักงานคลังจังหวัดเพชรบูรณ์
- ที่ทำการสรรพากรจังหวัดเพชรบูรณ์
- ที่ทำการอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์

อำเภอ จังหวัดเพชรบูรณ์แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ ๑ กิ่งอำเภอ
๓๕ ตำบล ๓๕๕ หมู่บ้าน ดังนี้

ลำดับที่	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
๑	อำเภอเมือง เพชรบูรณ์	๑๖	๑๒๔
๒	อำเภอหล่มสัก	๒๐	๑๓๓
๓	อำเภอหล่มเก่า	๕	๔๗
๔	อำเภอชนแดน	๕	๓๒
๕	อำเภอหนองไผ่	๓	๓๑
๖	อำเภอวิเชียรบุรี	๑๐	๑๐๔
๗	อำเภอศรีเทพ	๕	๖๑
๘	อำเภอบึงสามพัน	๔	๕๐
๙	กิ่งอำเภอน้ำหนาว	๒	๓
รวม		๓๕	๓๕๕

๓. ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มี ๓ รูป คือ

ก. องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๑ แห่ง
ข. เทศบาล	๒ แห่ง
- เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์	
- เทศบาลตำบลหล่มสัก	
ค. สุขาภิบาล	๑๑ แห่ง
- สุขาภิบาลหล่มเก่า อำเภอหล่มเก่า	
- สุขาภิบาลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่	
- สุขาภิบาลชนแดน อำเภอชนแดน	
- สุขาภิบาลกงชุม อำเภอชนแดน	
- สุขาภิบาลท่าซำ อำเภอชนแดน	
- สุขาภิบาลวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี	
- สุขาภิบาลพุเตย อำเภอวิเชียรบุรี	
- สุขาภิบาลสว่างวัฒนา อำเภอศรีเทพ	
- สุขาภิบาลวังชน อำเภอเมืองฯ	
- สุขาภิบาลทับสมศอก อำเภอบึงสามพัน	
- สุขาภิบาลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่	

อาชีพของพลเมือง

ประชากรจังหวัดเพชรบูรณ์ประมาณ ๕๕% ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ ทั้งนี้เพราะสถานที่และภูมิประเทศเหมาะแก่การประกอบอาชีพทางเกษตร ส่วนอาชีพรองได้แก่การประกอบการค้าซึ่งเป็นอาชีพของคนเงิน ส่วนใหญ่ก็กิจการค้าในจังหวัดเพชรบูรณ์กำลังเจริญและขยายตัว ทั้งนี้เพราะกำลังอยู่ในช่วง

ของการพัฒนา การขยายตัวทางการค้าของจังหวัดเพชรบูรณ์คิดเป็นอัตราส่วนประมาณ ร้อยละ ๔.๘^๑

การประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรมยังมีน้อยและการขยายตัวยังอยู่ในขั้นต่ำ ทั้งนี้เพราะสถานการณ์ต่าง ๆ ของจังหวัดเพชรบูรณ์ เช่นภัยจากภัยก่อกองการร้ายคอมมิวนิสต์ เป็นเหตุให้พ่อค้า นายทุนใหญ่ ๆ ไม่กล้าเข้ามาลงทุนในกิจการที่ใหญ่หรือถาวร อุตสาหกรรม ที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ได้แก่ผลิตภัณฑ์มาจากการเกษตร เช่น โรงเลื่อย โรงสี โรงงาน น้ำตาลทรายแดง โรงงานน้ำแข็ง โรงงานไม้ปาเก้ โรงอัดนุ่น โรงทึบผ้าฝ้าย โรงงานแกะสลักไม้ โรงงานสาวไหม เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ ของอาชีพทั้งหมดของจังหวัดเพชรบูรณ์

สถิติการประกอบอาชีพของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

ลำดับ	ชื่ออำเภอ/กิ่งอำเภอ	เกษตรกรรม ร้อยละ	การค้าพาณิชยกรรม ร้อยละ	อุตสาหกรรม และหัตถกรรม ร้อยละ
๑	อำเภอเมืองฯ	๕๐	๓.๒	๐.๕
๒	อำเภอหล่มสัก	๘๒	๖.๔	๐.๓
๓	อำเภอหล่มเก่าร่วมกับ กิ่งอำเภอน้ำหนาว	๘๕	๔.๓	๑.๐
๔	อำเภอหนองไผ่	๕๐	๓.๘	๐.๔
๕	อำเภอชนแดน	๕๐	๓.๓	๐.๖
๖	อำเภอบึงสามพัน	๘๒	๓.๘	๐.๔
๗	อำเภอวิเชียรบุรี	๘๓	๕.๘	๐.๓
๘	อำเภอศรีเทพ	๓๕	๓.๘	๐.๔
	เฉลี่ยทั้งจังหวัด	๘๕	๔.๘	๐.๕

มาตรฐานการครองชีพ

เฉลี่ยโดยทั่วไปราษฎรมีฐานะการครองชีพอยู่ในระดับปานกลางแต่ในชนบทที่ห่างไกล ราษฎรยังมีฐานะการครองชีพต่ำ จังหวัดพยายามแก้ไขโดยมีโครงการสร้างถนนเข้าสู่ชนบท เพื่อให้เกษตรกรสามารถลำเลียงผลผลิตออกสู่ตลาดได้สะดวกและค่าใช้จ่ายในการขนส่งต่ำ หวังยังส่งเสริมให้รู้จักเพิ่มผลผลิตโดยการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อเพิ่มรายได้และใช้เวลาว่าง หลังการเก็บเกี่ยวให้เป็นประโยชน์^๑

การเคลื่อนไหวและการขยายตัวของผู้ออกการร้ายคอมมิวนิสต์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

จากเอกสารต่าง ๆ ที่ยึดได้^๒ และจากการพิสูจน์ฐานปฏิบัติการของผู้ออกการร้าย เชื่อว่าพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยโดยการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์นอกประเทศ ได้ส่งกำลัง ผกค. เข้ามาปฏิบัติการในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์พร้อมกับพื้นที่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ โดยมีจุดมุ่งหมายจะยึดจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นฐานปฏิบัติการสำคัญ ในการที่จะขยายอิทธิพลเข้าสู่ภาคกลางของประเทศไทย และมีแผนขยายอิทธิพลของ คอมมิวนิสต์จากจังหวัดเพชรบูรณ์ให้เชื่อมต่อกับอิทธิพลของคอมมิวนิสต์จังหวัดตาก

ผู้ออกการร้ายคอมมิวนิสต์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้เริ่มปฏิบัติการ เค้นคัดเมื่อประมาณ กลางปี ๒๕๑๐ ด้วยการใช้โฆษณาชวนเชื่อที่บ้านข้างตะลูด ตำบลบ้านกลาง อำเภอหล่มสัก

^๑ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเพชรบูรณ์, ข้อมูลตลาดของจังหวัดเพชรบูรณ์, หน้า ๓๖.

^๒ กอ.รมน. เขต พช., บรรยายสรุปสถานการณ์ของเพชรบูรณ์, ๒๕๒๑.

(เอกสารโรเนียว)

และได้ขยายอิทธิพลออกไปอย่างกว้างขวางรุนแรงขึ้น ซึ่งเรื่องนี้เจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายทหาร ตำรวจ และพลเรือนพยายามที่จะปราบปรามโดยใช้สงครามจิตวิทยาถึงประชาชนมาเป็นฝ่ายรัฐให้มากที่สุด

เขตที่ ผกค. ปฏิบัติการรุนแรงได้แก่ เขตอำเภอเมือง เพชรบูรณ์ อำเภอหล่มสัก อำเภอหล่มเก่า กิ่งอำเภอน้ำหนาว อำเภอชนแดน และมีเขตปฏิบัติการค้ำโฆฆาชวนเขือ ค้ำนการเมือง ที่อำเภอหนองไผ่ อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอศรีเทพ ผกค. ในเขตจังหวัด เพชรบูรณ์ได้รับความร่วมมือจากชาวเขาในจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นอย่างดี

ความเลื่อมใสและฝักใฝ่ลัทธิคอมมิวนิสต์ของราษฎรในจังหวัดเพชรบูรณ์พอสรุปได้

ดังนี้

ราษฎรชาวเขา	ร้อยละ ๘๐
ราษฎรที่มาจากที่อื่น	ร้อยละ ๒๐
ราษฎรในท้องถิ่น	ร้อยละ ๑๐

ปัญหาคอมมิวนิสต์เป็นส่วนที่ทำให้การบริหารราชการต่าง ๆ ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังและประสบปัญหาอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อที่จะสร้างความศรัทธาในระบบราชการให้กับประชาชนทั่วไป

งานของสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ก่อนที่จะมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่

งานของสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์เดิมผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้สั่งการให้เจ้าหน้าที่ของกรมการปกครองและส่วนราชการอื่น ๆ ดำเนินการ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจะมอบให้เจ้าหน้าที่ของที่ทำกรปกครองจังหวัดดำเนินการ ได้แก่ ปลัดจังหวัด จ่าจังหวัด ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น เป็นต้น และงานเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาต่าง ๆ จะมอบหมายให้ส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น รพช. (สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท) พัฒนาชุมชนจังหวัด เกษตรจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

ฉะนั้น เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งกล่าวจึงทำงานที่อยู่ในลักษณะสองสถานะ คือ ทำงานให้สำนักงานจังหวัดซึ่งสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและทำงานให้สังกัด กรมด้วย การปฏิบัติงานเช่นนี้ทำให้ผลงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จนบางครั้งเกิดการขาดแคลนตัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขึ้น เช่น กรณีของกรมการปกครองส่วนใหญ่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะใช้เจ้าหน้าที่ของกรมการปกครองปฏิบัติงานของสำนักงานจังหวัด บางครั้งจังหวัดเรียกตัวปลัดอำเภอมาช่วยราชการ ทำให้อำเภอขาดตัวเจ้าพนักงานที่อีกและในทางตรงข้ามถ้าไม่เรียกตัวข้าราชการช่วยงานจังหวัด งานของจังหวัดก็เกิดการล่าช้าอีก โดยเฉพาะตำแหน่งอักษร เลข หรือเลขานุการของผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดมักจะเลือกเอามาจากปลัดอำเภอที่มีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานมาจากอำเภอทั้งนั้น ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัด และข้อนี้ทำกันจนจะกลายเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเรียกปลัดอำเภอมาเป็นอักษร เลข แม้ว่าจะมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานจังหวัดแล้วก็ตาม

ต่อมาเมื่อหน่วยราชการต่าง ๆ มีงานราชการมากขึ้นเพราะต้องเตรียมการบริหารงานให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรของประเทศที่เพิ่มขึ้นเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ มีน้อย ฉะนั้น การที่จะเรียกเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการอื่น ๆ มาใช้งานอยู่ตลอดเวลา โดยแบ่งเวลาร้อยละ ๕๐ สำหรับงานของตนสังกัดย่อมเป็นไปได้ยาก สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยจึงได้บรรจุตัวเจ้าพนักงานที่ของสำนักงานจังหวัดขึ้นโดยเริ่มบรรจุตามโครงการที่ละขั้นตอนจนครบทุกจังหวัด ในปี ๒๕๑๕ สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่เข้าปฏิบัติงานประจำในปี ๒๕๑๕

สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ก่อนที่จะมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ งานของสำนักงานจังหวัดอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดมีลักษณะงานที่กระจายทำให้ยากแก่การติดตามผลการดำเนินการได้อย่างทั่วถึง เพราะหน่วยราชการต่าง ๆ ในจังหวัดมีมากและเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (Sensitive Area) ฉะนั้นงานของผู้ว่าราชการจังหวัดจึงต้องเพิ่มความรับผิดชอบ

ด้านการทหารอีกทางหนึ่ง จึงทำให้เวลาในการจะยุติให้การบริหารงานสายปกติไม่เต็มที่ จะต้องสละเวลาให้แก่งานด้าน กอ.รมน. อีกด้วย

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่างานของสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ในระยะก่อนมีอัตรากำลัง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำนั้นแทรกอยู่แทบทุกแผนก ทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะที่ทำการปกครองจังหวัดเรียกได้ว่าอยู่ใน ๒ สถานะ คือ ทำงานทั้งที่เป็นของตนเองและงานของสำนักงานจังหวัด

สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ระยะหลัง

เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติอัตรากำลัง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานจังหวัดเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๑๖^๑ และสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งบรรจุแต่งตั้งและโอนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตำแหน่งต่าง ๆ ของสำนักงานจังหวัดโดยเริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ เป็นต้นมา^๒ ในเดือนธันวาคม ๒๕๑๘ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือสั่งการถึงจังหวัดเพชรบูรณ์ให้เตรียมสถานที่ทำงานและอุปกรณ์การทำงานต่าง ๆ ไว้ให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานจังหวัดซึ่งส่วนกลางจะได้แต่งตั้งให้เข้าปฏิบัติงาน^๓ และจะได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานจังหวัดให้ไปปฏิบัติงานให้ครบทุกจังหวัด ในเดือนเมษายน ๒๕๑๙^๔ ใน

^๑ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, เรื่อง อัตรากำลัง เจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัด, หนังสือที่ สร.๐๒๐๓/๑๒๒๕๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๑๖.

^๒ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, เรื่อง แนวทางปฏิบัติงานของสำนักงานจังหวัด, หนังสือที่ มท.๐๒๐๕/ว.๕๑๘ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๘ และสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, เรื่อง นโยบายและแนวทางในการปฏิบัติงานของสำนักงานจังหวัด, หนังสือที่ มท.๐๒๐๕/ว.๕ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๑๘.

^๓ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, เรื่อง การแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานจังหวัด, หนังสือที่ มท.๐๒๐๕/๑๘๖๕๘ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๑๘.

ปลายปี ๒๕๑๔ ต่อต้นปี ๒๕๑๕ สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ได้มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของตนเอง
 เข้าปฏิบัติงานเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๑๕^๑ โดยคำสั่งของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
 ได้แต่งตั้งให้นายธรรมนิติ กาญจนสุต เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๔ (อักษรเลข) หัวหน้าฝ่าย
 เลขาธิการของสำนักงานจังหวัดไปดำรงตำแหน่งที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อมาสำนักงานปลัด
 กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งบรรจุแต่งตั้งและโอนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ที่
 สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ตามลำดับ^๒

เมื่อมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่เข้ามาปฏิบัติงานแล้วสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์จึงเริ่ม
 นำผลงานของสำนักงานจังหวัดซึ่งกระจัดกระจายตามส่วนราชการต่าง ๆ มาจัดเสียใหม่
 ให้เข้ารูป โดยเฉพาะสำนักงานจังหวัดก็ทำทำการปกครองจังหวัดซึ่งมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด
 เมื่องานบางอย่างซึ่งเป็นงานของสำนักงานจังหวัด แต่ระยะก่อนนั้นเจ้าหน้าที่ของที่ทำกร
 ปกครองจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ฉะนั้น เมื่อสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์มีเจ้าหน้าที่

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ ๕๑/๒๕๑๔ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม
 ๒๕๑๔ เรื่อง โอนและแต่งตั้งข้าราชการ.

คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๗/๒๕๑๕ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม
 ๒๕๑๕ เรื่อง โอน แต่งตั้ง และปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการ.

ประจำหน่วยงานแล้ว^๑ จึงรับงานของสำนักงานจังหวัดมาดำเนินการ เป็นผลให้ที่ทำการ
ปกครองจังหวัดต้องจัดปฏิบัติงานในแผนกใหม่^๒ แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าสำนักงานจังหวัด
เพชรบูรณ์จะมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานบ้างแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากงานของสำนักงาน
จังหวัดซึ่ง เป็นศูนย์บริหารงานและประสานงานโครงการต่าง ๆ ของจังหวัดซึ่งมีปริมาณงานมาก
จึงต้องฝากงานบางอย่าง เช่น งานแรงงาน งานการสขมบรรจุ เป็นต้น ให้ที่ทำการ
ปกครองจังหวัดดำเนินการไปพลาง ๆ ก่อน

^๑ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, เรื่องส่งตัวข้าราชการมาปฏิบัติหน้าที่,
หนังสือที่ มท.๐๒๐๕/ว.๘๕๓ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๑๘.

- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, เรื่องส่งตัวข้าราชการมาปฏิบัติหน้าที่,
หนังสือที่ พช.๑๘/๕๒๖ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๑๘.

- คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ที่ ๑๖๘/๒๕๑๘ ลงวันที่ ๒๓
มิถุนายน ๒๕๑๘ เรื่องรับโอนและแต่งตั้งข้าราชการ.

- คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ที่ ๒๔๓/๒๕๑๘ ลงวันที่ ๒๖
กรกฎาคม ๒๕๑๘ เรื่องบรรจุแต่งตั้งข้าราชการ.

- คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ที่ ๑๘๐/๒๕๒๐ ลงวันที่ ๒๕
พฤษภาคม ๒๕๒๐ เรื่องแต่งตั้งข้าราชการ.

^๒ ที่ทำการปกครองจังหวัดเพชรบูรณ์, เรื่องกำหนดหน้าที่การงานของที่ทำการ
ปกคองจังหวัดเพชรบูรณ์, คำสั่งจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ ๓๔๘/๒๕๑๗ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม
๒๕๑๗ คำสั่งจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ ๔๔๖/๒๕๑๘ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๑๘.

งานของสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์

การจัดองค์การ การจัดองค์การ (Organization) หมายถึงกระบวนการที่จะตั้งขึ้นเพื่อความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะสามารถทำให้การประกอบการขององค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะว่าในทุกองค์การย่อมจะต้องประกอบไปด้วยคน (Man) หน้าที่การงาน (Function) และปัจจัยทางกายภาพต่าง ๆ (Physical factors) ขององค์การ ศาสตราจารย์ William J. McLarney ได้ให้ความหมายของการจัดองค์การว่า " คือการวางระเบียบให้กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การสมดุลกันโดยกำหนดว่าใครมีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุเป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้ สำหรับผู้เขียนเห็นว่า การจัดองค์การ คือกระบวนการจัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อำนาจหน้าที่การงานและทรัพยากรในการบริหาร ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

เนื่องจากสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์จะต้องดำเนินงานช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดตามภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งมีอยู่หลายด้าน ฉะนั้นสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์จึงต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัด และเป็นศูนย์กลางในการประสานแผนและโครงการของทุกกระทรวง ทบวง กรม ในจังหวัด เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสำนักงานจังหวัดโดยแท้จริง การจัดองค์การในการดำเนินงานของสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์จึงต้องสอดคล้องกับสภาพงานที่ต้องรับผิดชอบและเพื่อความสอดคล้องคล่องตัวในการติดต่อประสานงานกับส่วนราชการอื่น ๆ อีกด้วย

William J. McLarney, Management Training (Illinois : Richard B. Irwin, Inc., 1964), p. 11.

สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ได้แบ่งอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบตามลักษณะงาน
ออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ^๑

ฝ่ายเลขานุการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- งานเลขานุการผู้ว่าราชการจังหวัด
- งานสารบรรณ (รับ - ส่ง) ของจังหวัด
- งานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในจังหวัด
- งานเกี่ยวกับการข่าวและประชาสัมพันธ์
- งานด้านเรื่องราวร้องทุกข์และวินัยข้าราชการ
- งานด้านการประชุมของจังหวัด
- งานด้านการรับเสด็จและการรับรอง
- งานด้านพิธีการต่าง ๆ
- งานด้านงบประมาณ การเงิน การบัญชี และการพัสดุของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- งานเกี่ยวกับราชการชายแดนและกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน
- งานเกี่ยวกับการสื่อสาร
- งานเกี่ยวกับการดูแล เวย์ยามสถานที่ราชการ
- งานเหล่ากาชาด อาสาสมัคร
- งานออกหนังสือสำคัญเดินทางไปต่างประเทศ
- งานเกี่ยวกับคำสั่งและประกาศของจังหวัด
- งานบริหารงานทั่วไปในฐานะ เป็นหน่วยงานกลางของจังหวัด

^๑ สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, เอกสารแนะนำสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, ๒๕๑๘.

ฝ่ายประสานแผนและโครงการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- งานคำนวณรวบรวมสถิติข้อมูลต่าง ๆ ของจังหวัด
- งานนโยบายของจังหวัด
- งานวางแผนพัฒนาจังหวัด
- งานกำหนดโครงการของจังหวัด
- งานการประสานงานและควบคุมการดำเนินงานตามโครงการ
- งานติดตามและการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ
- งานตรวจราชการของผู้ว่าราชการจังหวัดและของผู้บังคับบัญชาระดับสูง
ในส่วนกลาง
- งานวิเคราะห์การตรวจราชการ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการให้หน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ
- งานของส่วนราชการซึ่งฝากให้จังหวัดปฏิบัติจัดทำอยู่และยังไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำ
- งานซึ่งมิได้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ มี ๘ อัตรากำลัง^๑ แบ่งหน้าที่
ความรับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดตามลักษณะงานแต่ละด้าน ดังนี้^๒

^๑ อัตรากำลังของสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์เมื่อปี ๒๕๑๕ (ขณะทำการศึกษารายงานนี้)
แต่ขณะนี้ ๒๕๒๒ มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ๑๐ อัตรากำลัง.

^๒ สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, เรื่องการแบ่งงานของสำนักงานจังหวัด, บันทึก
ข้อความของสำนักงานจังหวัด ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๒๐.

๑. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๖ จำนวน ๑ อัตรา ทำหน้าที่หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดในการปกครองบังคับบัญชา รับผิดชอบในส่วนราชการของสำนักงานจังหวัด งาน กอ.รมน. เขต พช. ในตำแหน่ง หน.พร. และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเป็นครั้งคราว

๒. เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๔ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายเลขานุการจังหวัด รับผิดชอบเกี่ยวกับงานของฝ่ายเลขานุการและงานอื่น ๆ ดังนี้

- เรื่อง เกี่ยวกับฉนวนอพยพ
- งานบริหารงานบุคคล
- งานรับเสด็จ รับรองและราชพิธีต่าง ๆ
- งานข่าวหนังสือพิมพ์
- งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายเป็นครั้งคราว

๓. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๔ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายประสานแผนและโครงการจังหวัดรับผิดชอบเกี่ยวกับงานของฝ่ายประสานแผนและโครงการทั่วไปและอื่น ๆ ดังนี้

- พิจารณาความดีความชอบข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- งานประชาสัมพันธ์จังหวัด
- การขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่าง ๆ
- งานวางแผนพัฒนาจังหวัด

๔. เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๓ ทำหน้าที่ช่วยเหลือหัวหน้าฝ่ายเลขานุการจังหวัดและงานอื่น ๆ ดังนี้

- งานรับ ส่งหนังสือของจังหวัด
- ควบคุมสมุดคำสั่ง ประกาศของจังหวัด
- การจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัด

- การลาของข้าราชการ
- การลงเวลาทำงานของข้าราชการ
- งานบัตรประจำตัวข้าราชการ
- การค้าของ เก่า
- สมุดประวัติข้าราชการ
- การขออนุญาตไปต่างประเทศ
- การขอประำณบัตรทำเหมืองแร่
- งานอื่น ๆ ที่ได้รับเป็นครั้งคราว

๕. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๓ ทำหน้าที่ช่วยเหลือหัวหน้าฝ่ายประสานแผนและโครงการและงานอื่น ๆ ดังนี้

- การจัดเวรยามเฝ้าสถานที่ราชการ
- การตรวจราชการของผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บังคับบัญชาระดับสูงในส่วนกลาง
- การดูแลความสะอาดและปรับปรุงสถานที่ราชการ
- งานรวบรวมสถิติข้อมูลต่าง ๆ ของจังหวัด
- งานการติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการของจังหวัด
- การประเมินผลตามแผนพัฒนาจังหวัด
- งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายเป็นครั้งคราว

๖. เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑ ทำหน้าที่ดังนี้

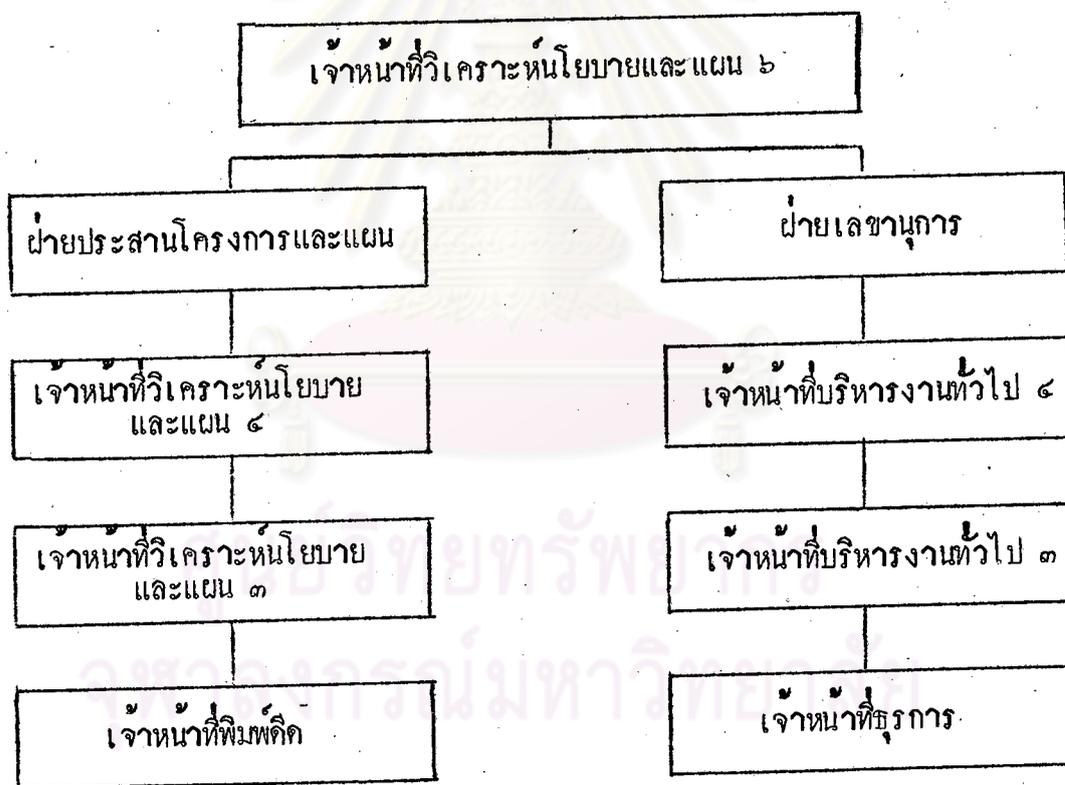
- งานธุรการทั่วไป
- งานเวียนหนังสือต่าง ๆ
- งานพิมพ์หนังสือ
- งานอนุโมทนาบัตรและ เครื่องหมายตอบแทน
- งานประชุมประจำเดือน

- งานเกี่ยวกับภัยสังคม
- การรายงานประจำเดือน
- งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายเป็นครั้งคราว

๓. เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด ๑ มีหน้าที่พิมพ์ดีดทั่วไปและงานอื่น ๆ ที่จะได้มอบหมายเป็นครั้งคราว ๆ ไป

แผนภูมิอัตรากำลัง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์

การเงินของสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์^๑

การเงินของสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ส่วนกลางจะเป็นผู้ดำเนินการจัดส่งไปให้โดย
แยกค่าใช้จ่ายออกเป็นหมวดดังนี้^๒

- หมวดค่าจ้างชั่วคราว
- หมวดค่าตอบแทน
- หมวดค่าใช้สอย
- หมวดค่าวัสดุ
- หมวดค่าครุภัณฑ์
- หมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
- หมวดเงินอุดหนุน
- หมวดรายจ่ายอื่น
- หมวดงบกลาง

สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์มีหมวดเงินที่กองใช้จ่าย คือ

- หมวดค่าตอบแทน (เงินเดือน)
- หมวดค่าใช้สอย
- หมวดค่าวัสดุครุภัณฑ์
- หมวดเงินอุดหนุน
- หมวดงบกลาง

^๑ ขณะทำการศึกษาสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ยังไม่มีเจ้าหน้าที่การเงิน (๒๕๑๕)
เพื่งจะมีเจ้าหน้าที่การเงินเมื่อปี ๒๕๒๒.

^๒ ใบบางเงินจัดสรรให้แผนกการต่าง ๆ ในจังหวัด (แบบ บก. ๐๘) ของกรม
บัญชีกลาง ๒๕๒๐.

หมวดค่าตอบแทน ส่วนกลางจะตัดโอนการจ่ายเงินเดือนให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้รับราชการสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์รับเงินเดือนที่จังหวัดเพชรบูรณ์ และรายการค่าเช่าบ้านพักข้าราชการสำนักงานจังหวัดให้เป็นเบิกค้ำคลังจังหวัดตามสิทธิโดยไม่ต้องรอรอเงินจัดสรรจากส่วนกลาง และกรมบัญชีกลางจะหักเงินจำนวนที่จังหวัดเบิกในการนี้ จากงบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยทางส่วนกลาง

หมวดค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการของข้าราชการที่สังกัดสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ การออกท่องเที่ยวที่สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยจะโอนเงินจัดสรรเพื่อการนี้ไปตั้งจ่ายให้จังหวัดปีละ ๓ งวด ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท ^๒ ส่วนค่าขนย้ายครอบครัว หรืออื่น ๆ นอกจากนี้ให้จังหวัดดำเนินการขอไปภายหลังพร้อมทั้งส่งรายการค่าใช้จ่ายในการนั้น ๆ เพื่อสะดวกในการพิจารณาอนุมัติ

สำหรับค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการของข้าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับราชการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย

คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๔๓/๒๕๑๘ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๘, เรื่องบรรจุแต่งตั้งข้าราชการ.

^๒ กระทรวงมหาดไทย, เรื่องการโอนเงินจัดสรร หนังสือควมมาก ที่ มท. ๐๒๐๒/ว. ๑๐๔๒ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๘.

— และหนังสือ ที่ มท. ๐๒๐๒/๑๖๕๐๓ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๐ เรื่อง งบประมาณของสำนักงานจังหวัดปี ๒๕๒๑ และหนังสือควมมาก ที่ มท. ๐๒๐๒/ว. ๒๐๕ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ เรื่องการโอนเงินจัดสรร.

ได้สั่งการให้ใช้งบประมาณการ เบิกจ่ายของกรมการปกครอง ในกรณีที่ใช้เงินหมวดค่าใช้สอย ของสำนักงานจังหวัดไม่พอเจ้าหน้าที่การ เงินจะทำหนังสือแจ้งไปยังส่วนกลางพิจารณาสั่งให้เพิ่มเติมในโอกาสต่อไป เช่นค่าซ่อมแซมบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ค่ากระแสไฟฟ้า ประปา เป็นต้น ๒

หมวดค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่อง เขียนแบบพิมพ์และวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของสำนักงาน จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนกลางจะเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อและส่งไปให้เมื่อสำนักงานจังหวัดต้องการ ใช้เครื่องเขียนแบบพิมพ์รายการใด ๆ จำนวนเท่าใด สำนักงานจังหวัดจะแจ้งรายการขอเบิกไป ทางกองคลังสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย บางกรณีส่วนกลางจะกำหนดให้สำนักงานจังหวัด ซื้อเองโดยส่วนกลางจะสั่งการไปยังจังหวัดว่าจะให้ซื้ออะไรบ้าง แบบ หรือขนาดของที่จะซื้อ เป็นอย่างไร โดยกำหนดวงเงินงบประมาณด้วย ๓ พร้อมทั้งตัดโอนการจ่ายเงินไปยังสำนักงาน จังหวัดเพื่อทำบันทึกขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการจัดซื้อต่อไปกระทรวงมหาดไทยเคยมี

๑ กระทรวงมหาดไทย, งบประมาณของสำนักงานจังหวัดปี ๒๕๒๐, หนังสือที่ มท.๐๒๐๒/ว.๕๕๔ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๙ และ เรื่องการเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง เดินทาง และค่ายานพาหนะต่าง ๆ สำหรับข้าหลวงประจำจังหวัดไปราชการ หนังสือที่ ๔๕๓/๒๔๘๖ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๘๖.

๒ กระทรวงมหาดไทย, เรื่องการโอนเงินจัดสรร, หนังสือ คำนวนมากที่ มท.๐๒๐๒/๑๔๖๕๓ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๐ และหนังสือที่ มท.๐๒๐๒/๓๑๓๖ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๐ หนังสือที่ มท.๐๒๐๒/๑๓๑๓ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๒๐ หนังสือคำนวณมาก ที่ มท.๐๒๐๒/๑๓๓๒๓๓ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๐ และหนังสือคำนวณมากที่ มท.๐๒๐๒/๑๐๔๖ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๙.

๓ กระทรวงมหาดไทย, เรื่องการจัดซื้อตู้เอกสาร, หนังสือที่ มท.๐๒๐๒/ว.๑๖๘๕ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๑๙ หนังสือที่ มท.๐๒๐๒/ว.๑๓๓๔ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๙ เรื่องซื้อเครื่องบวกเลขไฟฟ้า และหนังสือที่ มท.๐๒๐๒/๑๓๓๓๓ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๙ เรื่องจัดซื้อเครื่องพิมพ์ดีด.

หนังสือสั่งการว่า " ...กระทรวงมหาดไทยได้จัดสรรเงินงบประมาณปี ๒๕๑๕ มาให้
จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

หมวดค่าครุภัณฑ์

- ค่าซื้อโต๊ะชั้นเอก จำนวน ๑ ชุด จำนวนเงิน ๑,๗๐๐ บาท
- ค่าซื้อโต๊ะชั้นโท จำนวน ๒ ชุด จำนวนเงิน ๒,๖๐๐ บาท
- ค่าซื้อโต๊ะชั้นตรี จำนวน ๓ ชุด จำนวนเงิน ๒,๗๐๐ บาท
- ค่าซื้อโต๊ะชั้นจัตวาจำนวน ๒ ชุด จำนวนเงิน ๑,๒๐๐ บาท ..."

หมวดเงินอุดหนุน ส่วนกลางจะพิจารณาตัดโอนจ่ายให้จังหวัดเป็นคราว ๆ เช่น
การรับรองของผู้ว่าราชการจังหวัด ^๒

หมวดเงินงบบกลาง เป็นเงินที่ส่วนกลางจะจัดมาให้ในกรณีพิเศษต่าง ๆ เช่น
ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินและต้อนรับประมุขต่างประเทศ ^๓ สำรองค่าใช้จ่ายเพื่อ
กรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ^๔ ค่าใช้จ่ายในการสมมนาของผู้ว่าราชการจังหวัด ^๕ เป็นต้น

^๑ กระทรวงมหาดไทย, เรื่องการโอนเงินจัดสรร, หนังสือที่ มท.๐๒๐๒/ว.๔๕๐๒
ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๑๕ และหนังสือที่ มท.๐๒๐๒/๔๖๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๕.

^๒ กระทรวงมหาดไทย, เรื่องการโอนเงินจัดสรร, หนังสือกระทรวงมหาดไทย
ที่ มท.๐๒๐๒/ว.๑๐๔๒ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๕.

^๓ กระทรวงมหาดไทย, เรื่องค่าใช้จ่ายในการรับเสด็จ, หนังสือที่ มท.๐๒๐๒/๑๑๖๔๔
ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๒๐ และหนังสือที่ มท.๐๒๐๒/๑๕๓๔๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๐

^๔ กระทรวงมหาดไทย, เรื่องค่ากระแสไฟฟ้าค้างชำระ, หนังสือที่ มท.๐๒๐๒/ว.๕๐๕
ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๒๐.

^๕ กระทรวงมหาดไทย, เรื่องค่าใช้จ่ายในการสมมนาผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ,
หนังสือที่ มท.๐๒๐๒/๑๔๕๓๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๒๐.

ตามข้อเท็จจริงแล้วสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน^๑ ฉะนั้น งานเกี่ยวกับด้านการเงินจึงต้องอาศัยเจ้าหน้าที่แผนกเสมียนตราจังหวัดดำเนินการไปพลางก่อนจนกว่าสำนักงานที่จังหวัดเพชรบูรณ์จะมีเจ้าหน้าที่ดำเนินการของตนเอง

จากสภาพทั่วไปของสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์จะเห็นได้ว่ายังขาดปัจจัยพื้นฐานในการบริหารงานซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ ที่จะเอื้ออำนวยให้การบริหารงานของสำนักงานจังหวัดได้ผลอย่างเต็มที่ ประกอบกับจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่การปกครองกว้างขวางประชากรอพยพมาจากหลายจังหวัด ทั้งยังเป็นเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อีกด้วย การที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะปกครองดูแลสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและสภาพปัญหาของท้องที่ต่าง ๆ ให้ทั่วถึงนั้นจึงเป็นการกระทำที่ยากมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องมี Staff เป็นคณะทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระกิจตลอดจนเพื่อเป็นหน่วยงานดำเนินงานสนองนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานจังหวัดตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งนั้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานจังหวัดเป็นคณะทำงาน (Staff) ของผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้นสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์จึงต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัดและเป็นศูนย์กลางในการประสานแผนและโครงการของทุกกระทรวง ทบวง กรม ในจังหวัด แต่สำนักงานจังหวัดยังขาดปัจจัยพื้นฐานซึ่งเป็นหลักของการบริหารงาน จึงเป็นเหตุให้สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ยังไม่สามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขปัญหาคอขวดของดังกล่าวโดยเร่งด่วน.

^๑ ขณะศึกษา (๒๕๑๕) เจ้าหน้าที่การเงินของสำนักงานจังหวัดยังไม่มี เพิ่งจะมีเจ้าหน้าที่การเงินเมื่อต้นปี ๒๕๒๒.